

CHOWANNA

TOM 2 (39)

PROBLEMY EDUKACJI W SPOŁECZEŃSTWIE WIEDZY

Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego
Katowice 2012

Nr indeksu 330566

CHOWANNA

TOM 2 (39)

PROBLEMY EDUKACJI W SPOŁECZEŃSTWIE WIEDZY

pod redakcją Stanisława Juszczyka

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2012

Redaktor naczelny
Dr hab. Zbigniew Spendel

Recenzenci

Prof. zw. dr hab. Bronisław Siemieniecki, prof. zw. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki

Rada Naukowa

Prof. zw. dr hab. Jerzy Brzeziński
Prof. zw. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak
Prof. zw. dr hab. Kazimierz Denek
Prof. zw. dr hab. Adam Frączek
Prof. zw. dr hab. Stanisław Juszczyk
Prof. zw. dr hab. Stanisław Kawula
Prof. zw. dr hab. Wojciech Kojs
Prof. zw. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski
Prof. zw. dr hab. Zbigniew Kwieciński
Prof. zw. dr hab. Tadeusz Lewowicki
Prof. zw. dr hab. Mieczysław Łobocki
Prof. zw. dr hab. Krystyna Marzec-Holka
Prof. zw. dr hab. Stefan Mieszalski
Prof. zw. dr hab. Aleksander Nalaskowski
Prof. zw. dr hab. Czesław Nosal
Prof. zw. dr hab. Irena Obuchowska
Prof. zw. dr hab. Stanisław Palka
Prof. zw. dr hab. Karol Poznański
Prof. zw. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki
Prof. zw. dr hab. Bronisław Siemieniecki
Prof. zw. dr hab. Tomasz Szkudlarek
Prof. zw. dr hab. Bogusław Śliwerski
Prof. zw. dr hab. Andrzej de Tchorzewski
Prof. zw. dr hab. Janina Wyczęsany

Kolegium Redakcyjne

Prof. dr hab. Małgorzata Górnik-Durose
Dr hab. Ewa Jarosz
Prof. dr hab. Barbara Kożusznik
Prof. dr hab. Anna Nowak
Prof. dr hab. Jan M. Stanik
Prof. zw. dr hab. Adam Stankowski
Dr hab. Agnieszka Stopińska-Pająk
Prof. dr hab. Ewa Syrek

Sekretarz Redakcji

Dr hab. Beata Piłula

www.chowanna.us.edu.pl

Adres Redakcji / Editorial Address
Wydział Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego
40-126 Katowice, ul. M. Grażyńskiego 53
tel./fax (32) 258-94-82
e-mail: zbigniew.spendel@us.edu.pl

Publikacja będzie dostępna — po wyczerpaniu nakładu — w wersji internetowej:

Central and Eastern European Online Library
www.ceool.com

Spis treści

Wstęp (<i>Stanisław Juszczyk</i>)	11
---	----

Artykuły

Współczesne trendy w edukacji i pedagogice

WOJCIECH KOJS Edukacja i pedagogika w społeczeństwie wiedzy — wybrane zagadnienia	21
STANISŁAW JUSZCZYK Neuronauki w edukacji. Nowe możliwości w procesie nauczania-uczenia się	39
ERICH PETLÁK Neuropedagogika i neurodydaktyka — tendencje XXI wieku	59
MAGDALENA CHRIST „Elastyczny umysł” w perspektywie diagnozy i wsparcia rozwoju zdolności kierunkowych studentów oraz uczniów zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej	67

Problemy społeczne a edukacja szkolna

WALDEMAR FURMANEK Szkoła w społeczeństwie wiedzy	81
AGATA CABAŁA, ANDRZEJ KASPEREK Pamięć przeszłości w społeczeństwie przyszłości. Studium na przykładzie gimnazjalistów z Czeskiego Cieszyna	95
ANNA WALIGÓRA-HUK Młodzież gimnazjalna z terenów wiejskich a używki — diagnoza i wnioski dla profilaktyki szkolnej	109
IWONA SKRZYPCZYK-SIKORA Edukacja uczniów romskich	125

Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna

BEATA MAZEPA-DOMAGAŁA Specyfika upodobań obrazowych dzieci w wieku przedczytelniczym w zakresie abstrakcyjnych obrazów ilustracyjnych	133
--	-----

ALINA BUDNIAK Prezentacja informacji o otaczającym świecie w czasopismach dla dzieci przedszkolnych	145
MIROŚLAW KISIEL Dziecko uzdolnione muzycznie w edukacji. Specyfika kształcenia i opieki	159
MAŁGORZATA MNICH Kompetencje studentów zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej w zakresie kształtowania umiejętności tworzenia tekstu pisanego przez uczniów w wieku wczesnoszkolnym	179
ANNA WATOŁA Projekt Eko-Matma Programu Comenius jako realizacja idei „Uczenie się przez całe życie”	193
MARTA MAĆZKA Soroban — japońskie liczydło w edukacji matematycznej XXI wieku .	205
EWELINA KAWIAK Umiejętności matematyczne dzieci sześcioletnich	215
HEWILIA HETMAŃCZYK-BAJER Wykorzystanie Teorii Ograniczeń w procesie kształtowania kompeten- cji społecznych uczniów w młodszym wieku szkolnym	225

Edukacja medialna i informatyczna

MIROŚLAWA WAWRZAK-CHODACZEK Rola gier komputerowych w czasie wolnym młodzieży w wieku ado- lescencji	237
WIELISŁAWA OSMAŃSKA-FURMANEK, JACEK JĘDRYCKOWSKI Technologie informacyjno-komunikacyjne w budowaniu przestrzeni edukacyjnej	253
MAREK FURMANEK Tekst, hipertekst, sieć — szanse edukacyjne	265
TOMASZ HUK Długotrwały odbiór przekazu medialnego przez dzieci w wieku 10—12 lat	277
ANNA BROSCH Tekstowy charakter komunikacji wirtualnej a problemy edukacyjne młodzieży gimnazjalnej	289

MONIKA FRANIA Znaczenie szkolnej edukacji medialnej w kontekście rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy	301
--	-----

MARCIN MUSIOŁ Zróżnicowanie poziomu kompetencji informatycznych uczniów klas początkowych	313
--	-----

Edukacja integracyjna i rewalidacja

ADAM STANKOWSKI, NATALIA STANKOWSKA Pedagogika społeczna i pedagogika specjalna wobec edukacji osób niepełnosprawnych	325
--	-----

VIERA KURINCOVÁ Preparation of future teachers for teaching in inclusive schools from the viewpoint of cooperation with parents of children with special educational needs	335
---	-----

PETER SEIDLER, ERIK ŽOVINEC Creating the programs for children with delayed school attendance in kindergarten	347
--	-----

IRENA POLEWCZYK Percepcja słuchowa u dzieci w wieku przedszkolnym — raport z badań	361
---	-----

IWONA WENDREŃSKA Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli jako jedna z dróg wprowadzania zmian w szkolnictwie specjalnym. Założenia a wyniki badań	371
---	-----

NATALIA STANKOWSKA Edukacja w placówkach penitencjarnych (opinie, interpretacje pedagogiczne)	383
--	-----

Edukacja uniwersytecka i autoedukacja

TOMÁŠ JABLONSKÝ Globalization and education — studying and teaching at the catholic university today	391
---	-----

VIOLETTA RODEK Warunki tworzone w uniwersytecie do autoedukacji studentów	403
--	-----

Edukacja ludzi starszych

GRAŻYNA KEMPA Problemy edukacyjne seniorów z Górnego Śląska na tle poczucia sensu życia w społeczeństwie wiedzy	415
--	-----

Table of contents

Introduction (<i>Stanisław Juszczyk</i>)	11
--	----

Papers

Contemporary trends in education and pedagogy

WOJCIECH KOJS Education and pedagogy in knowledge society — selected issues	21
STANISŁAW JUSZCZYK Neurosciences in education. New possibilities in the teaching-learning process	39
ERICH PETLÁK Neuropedagogy and neurodidactics — tendencies of the 21st century	59
MAGDALENA CHRIST “Elastic Mind”, a perspective on the diagnosis and support for developing the directional abilities of students and pupils in an integrated early childhood education	67

Social problems and education

WALDEMAR FURMANEK Education in the knowledge society	81
AGATA CABAŁA, ANDRZEJ KASPEREK Memory of the past in the society of the future. A study of high school learners from Český Těšín	95
ANNA WALIGÓRA-HUK Young people from rural areas and stimulants — diagnosis and proposals for prevention education	109
IWONA SKRZYPCZYK-SIKORA Education of Roma pupils	125

Kindergarten and early education

BEATA MAZEPA-DOMAGAŁA Idiosyncrasy of image preferences of children in pre-reader stage in terms of abstract, illustrative images	133
--	-----

ALINA BUDNIAK Presentation of the surrounding world in the magazines designed for kindergarten children	145
MIROSŁAW KISIEL Musically inclined child in education. Peculiarities of education and care	159
MAŁGORZATA MNICH Competence of students integrated early childhood education in shaping ability to create written text by early school age students	179
ANNA WATOŁA Eko-Matma Project of the Comenius Programme as implementation of the idea of "Longlife Learning"	193
MARTA MAĆZKA Soroban — Japanese abacus in 21st-century mathematics education.	205
EWELINA KAWIAK Abilities of mathematical six-years old children	215
HEWILIA HETMAŃCZYK-BAJER The usage of Theory of Constraints in process of shaping social competences of pupils of primary school	225

Media and IT education

MIROSŁAWA WAWRZAK-CHODACZEK The role of computer games in the leisure time of Polish youth in their adolescence	237
WIELISŁAWA OSMAŃSKA-FURMANEK, JACEK JĘDRYCKOWSKI Information and communication technologies in building educational space	253
MAREK FURMANEK Text, hypertext, network — educational chances	265
TOMASZ HUK Long-term media coverage received by children aged 10—12 years	277
ANNA BROSCH Text-based virtual communication and educational problems of youth from junior high school	289
MONIKA FRANIA The importance of media education in schools in the process of building a knowledge-based society	301

MARCIN MUSIOŁ	
Different levels of computer competence of students starting classes	313

Integrating education and rehabilitation

ADAM STANKOWSKI, NATALIA STANKOWSKA	
Social pedagogy and special needs pedagogy in the education of disabled persons	325

VIERA KURINCOVÁ	
Preparation of future teachers for teaching in inclusive schools from the viewpoint of cooperation with parents of children with special educational needs	335

PETER SEIDLER, ERIK ŽOVINEC	
Creation of programs for children with delayed attendance in kindergarten	347

IRENA POLEWCZYK	
Auditory perception in children in preschool — research report	361

IWONA WENDREŃSKA	
Inner school teachers' training as one of the methods of introducing the changes in special education. Assumptions versus the results of my research	371

NATALIA STANKOWSKA	
Education in penal institutions (opinions, pedagogical interpretations)	383

University education and auto-education

TOMÁŠ JABLONSKÝ	
Globalization and education — studying and teaching at the catholic university today	391

VIOLETTA RODEK	
Conditions created at the university to support students' auto-education	403

Seniors citizens education

GRAŻYNA KEMPA	
Educational problems of seniors from Upper Silesia against the sense of life in the knowledge-based society	415

Wstęp

Tematyczny tom naszego półrocznika, zatytułowany *Problemy edukacji w społeczeństwie wiedzy*, dotyczy istotnego zagadnienia społecznego, jakim jest edukacja w dynamicznie zmieniającym się łańdźie społecznym, zarówno w Polsce, jak i w Słowacji.

W literaturze przedmiotu stosuje się wiele różnych nazw określających obecny łańdź społeczny, takich jak: społeczeństwo oparte na wiedzy, społeczeństwo informacyjne, społeczeństwo medialne, społeczeństwo informatyczne i inne, które podkreślają jedną z cech charakteryzujących zmieniające się społeczeństwo, będące w tym tomie przedmiotem analiz teoretycznych czy też empirycznych. W zamieszczonych w „Chowannie” pracach zastosowano wymienione terminy, wszystkie teksty poświęcone są analizie wybranych zjawisk i procesów charakterystycznych dla edukacji w sytuacji zmiany społecznej.

Pojęcia „społeczeństwo oparte na wiedzy” (ang. *knowledge-based society*) po raz pierwszy użyto w połowie lat sześćdziesiątych, kiedy rozpoczęły się gorące dyskusje na temat kontrowersji wokół powstających koncepcji charakteryzujących kierunki zmian w społeczeństwie postindustrialnym. W 1994 roku Peter Drucker zainicjował popularyzowanie futurystycznej wizji nowego „społeczeństwa wiedzy”, które miało zmieniać naturę pracy, edukacji wyższej oraz funkcje nowego typu społeczeństwa, traktowanych w sumie jako wewnętrznie zależny system.

W opinii Isaaca Huntera Dunlapa (1995) jednostka w społeczeństwie opartym na wiedzy powinna dysponować nie tylko wiedzą specjali-

styczną, lecz także wiedzą ogólną. W nowym ładzie społecznym znajdzie się więc miejsce dla jednostek posiadających wiedzę ogólną oraz dla instytucji odgrywających rolę ogólnych. Specjaliści będą potrzebować osób z wykształceniem ogólnym, myślących abstrakcyjnie i holistycznie, mogących im wskazać nowe kierunki rozwoju i nowe koncepcje w innych obszarach aktywności człowieka niż te, którymi owi specjaliści zajmują się dziś. Specjaliści i osoby z wykształceniem ogólnym będą także potrzebować instytucji, które dostarczą im informacji o tych różnorodnych obszarach aktywności jednostek i tego wszystkiego, czego wymaga wiedza w zunifikowanej postaci. Takie funkcje mogą już teraz spełniać biblioteki cyfrowe (czyli elektroniczne bazy wiedzy) i dobrze przygotowani bibliotekarze.

Daniel Bell napisał, że postindustrialne społeczeństwo będzie społeczeństwem opartym na wiedzy — to społeczeństwo będzie kładło coraz większy nacisk na konstruowanie wiedzy i realizację jej funkcji. Nico Stehr naszkicował teorię społeczeństwa opartego na wiedzy. W teorii tej zaakcentował fakt, że funkcje wiedzy, jako elementu nowej produkcji, zastąpią dotychczasowy rynek i kapitał, będące do tej pory „klasycznymi” elementami produkcyjnymi. Wiedza stanie się towarem, który powinien być nieustannie modernizowany, uzupełniany i rozwijany.

Na sesji podsumowującej obrady Światowego Forum Nauki w Budapeszcie, mającego miejsce w dniach 8—10 listopada 2003 roku, przedstawiono definicję nowego typu społeczeństwa, oddającą jego charakterystyczne cechy: „Społeczeństwo oparte na wiedzy jest społeczeństwem innowacyjnym, realizującym zasadę kształcenia całościowego, które składa się ze społeczności uczących się, badaczy, inżynierów, techników, badaczy sieci komputerowych oraz firm realizujących badania i wytwarzających produkty wysokiej technologii (ang. *high-technology*) i zapewniających ich serwisowanie (obsługę techniczną). Społeczeństwo wiedzy tworzy narodowy system innowacyjno-produkcyjny, który jest integrowany do postaci międzynarodowych sieci konstruujących wiedzę, rozpowszechniających ją i jej zastosowania oraz zabezpieczających ją. Głównymi narzędziami tego społeczeństwa są technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK), pozwalające jednostkom na łatwy dostęp do wiedzy, która wzmacnia i wzbogaca ludzi kulturowo i materialnie oraz sprzyja nieustannej budowie społeczeństwa” (*World Science Forum*). Naukowcy, którzy wzięli udział w tym Światowym Forum Nauki w Budapeszcie, scharakteryzowali główne zagadnienia, które są niezwykle istotne w społeczeństwie opartym na wiedzy. W nowym ładzie społecznym: — wszystkie formy wiedzy (naukowa, milcząca/ukryta, miejscowa/lokalna; praktyczna lub teoretyczna, multisensoryczna lub tekstowa, liniowo/hierarchicznie uporządkowana lub zorganizowana w strukturach

- sieci) są dostępne za pośrednictwem nowych sposobów; ma to zapewnić powszechnie dostępną edukacja;
- wykorzystywanie i nadużywanie wiedzy ma większy wpływ na edukację niż do tej pory, a równość dostępu do wiedzy przez ludzkość staje się czynnikiem zasadniczym w rozwoju społeczeństwa;
 - dostęp do wiedzy nie powinien stać się nową formą nierówności społecznych;
 - zamknięcie/zmniejszenie powiększającej się różnicy między krajami rozwiniętymi a rozwijającymi się powinno stanowić polityczny priorytet — nikt nie powinien pozostać w tyle;
 - ponieważ wiedza nie może być zrozumiała bez kultury, powinny być rozwijane badania na styku między wiedzą lokalną/ogólną a wiedzą naukową;
 - dostęp do wiedzy powinien być rozpatrywany jako prawo, które należy chronić przed krótkowzrocznymi interesami przemysłu/gospodarki, ograniczającymi ten dostęp;
 - powinien mieć miejsce systematyczny/ciągły dialog między społeczeństwem a nauką, prowadzący do promocji alfabetyzacji naukowej i wzmocnienia doradczej roli nauki i procesu kształcenia;
 - naukowy dyskurs nie powinien być zorientowany na płeć; powinny zostać pokonane bariery przeszkadzające kobietom w realizacji kariery zawodowej, w tym naukowej, i osiągnięciu przez nie wysokich stanowisk;
 - zainteresowanie młodzieży nauką i wiedzą oraz zaangażowanie w kształtowanie przyszłości ich krajów powinno być stymulowane poprzez wprowadzenie innowacyjnych metod nauczania, zmianę wizerunku naukowców, m.in. za pomocą mediów, i wykorzystanie autorytetów.

Problem upowszechnienia edukacji, uczynienia jej dostępną wszystkim jednostkom w ciągu ich całego życia stał się podstawowym problemem w XXI wieku. Celami uczyniono umożliwienie każdej jednostce zdobycia podstawowej edukacji, przeciwdziałanie analfabetyzmowi, w tym również analfabetyzmowi wtórnemu i funkcjonalnemu.

„Edukacja” to jedno z takich pojęć we współczesnej pedagogice, które jest bardzo pojemne i wieloznaczne, ponieważ nabiera sensu w określonych kontekstach problemowych. Możemy mówić o edukacji: instytucjonalnej, domowej, elastycznej, globalnej, medialnej, na odległość, międzykulturowej, obywatelskiej, olimpijskiej, permanentnej, przedszkolnej, zintegrowanej, integracyjnej, szkolnej, uniwersyteckiej, równoległej, za pośrednictwem np. mass mediów, o edukacji regionalnej, edukacji dorosłych, autoedukacji, edukacji osób starszych i niepełnosprawnych oraz wielu innych. W dosłownym rozumieniu możemy utożsamiać pojęcie

„edukacja” z wychowaniem oraz nauczaniem i uczeniem się, czyli kształceniem. Tak rozumieją to pojęcie m.in. Anglosasi.

W całym tomie „Chowanny” proponuję przyjąć rozumienie tego pojęcia za leksykonem *Pedagogika* (Milerski, Śliwerski, red., 2000, s. 54—56), wedle którego „edukacja jest ogółem oddziaływań międzygeneracyjnych służących formułowaniu całokształtu zdolności życiowych jednostki, a więc fizycznych, poznawczych, estetycznych, moralnych i innych. Działania te sprawiają, że człowiek staje się istotą dojrzałą, świadomie realizującą się, »zadomowioną« w danej kulturze, zdolną do prowadzenia konstruktywnej krytyki i refleksyjnej afirmacji. Edukacja nie ogranicza się jedynie do przekazywania wiadomości (a tym bardziej wiedzy, którą uczący się aktywnie konstruuje, buduje), lecz należy ją traktować jako interakcję między uczestnikami procesu kształcenia a nauczycielem, wychowawcą. Korzystając z dorobku kulturowego, społeczeństwa nie tylko wzajemnie przekazują sobie określone informacje, lecz również urzeczywistniają wobec siebie określone wartości etyczne, estetyczne i inne”.

Zdaniem Zbigniewa Kwiecińskiego (2001, s. 15—16), „Praktyka edukacyjna przystosowuje się do zadań, wymagań i oczekiwań jej politycznego, gospodarczego, kulturowego i społecznego otoczenia oraz stara się swoje otoczenie naprawiać, uzdrawiać, ulepszać i doskonalić poprzez umożliwienie ludziom zrozumienia i przyswojenia zasad i norm oraz pozyskania przez nich kompetencji do działania. To tak oczywiste podwójne związanie edukacji i jej kontekstu staje się problematyczne w sytuacji załamania się przejrzystych i stabilnych od dłuższego czasu obramowań, w których te relacje zachodziły, reprodukowały się i modernizowały”. Autor uważa, że w Polsce na niespotykaną dotychczas skalę podjęto próbę gruntownego zrekonstruowania systemu społecznego, politycznego, kulturowego i ekonomicznego, lekceważąc przy tym rolę edukacji publicznej. To spowodowało kryzys praktyki edukacyjnej, a w konsekwencji jej niejednoznaczność i rozchwianie.

Na świecie nasilają się zjawiska analfabetyzmu funkcjonalnego i niedostosowania kształcenia podstawowego do rozwijania u młodzieży tych zdolności, które będą jej potrzebne do uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym i kulturowym oraz integracji (zob. Mayor, 2001, s. 376). Analfabetyzm funkcjonalny — czyli brak umiejętności czytania i pisania ze zrozumieniem krótkiego opisu faktów z życia codziennego — jest bardziej rozpowszechniony, niż można sądzić na podstawie oficjalnych statystyk dotyczących skolaryzacji; dotyczy to również krajów wysoko rozwiniętych. Narastanie negatywnych tendencji dotyczących rozwiązywania problemów z codziennego życia w zakresie czytania pokazały kolejne wyniki ogólnoswiatowych badań 10-latków, przeprowadzone z wy-

korzystaniem tego samego testu w ramach badań PIRLS (*Progress in International Reading Literacy Study* — Postęp w Międzynarodowym Badaniu Umiejętności Czytania) (Brożek, 2007; Rindermann, 2007, s. 667—705), oraz badań PISA (*Programme for International Student Assessment* — Międzynarodowy Program Oceny Umiejętności Uczniów) prowadzonych pod auspicjami Organizacji Wspólnoty Gospodarczej i Rozwoju (OECD) dla 15-latków w zakresie tzw. alfabetyzacji funkcjonalnych, czyli: czytania i rozumowania w naukach humanistycznych, rozwiązywania problemów matematycznych i rozumowania w naukach przyrodniczych w kontekście codziennych, życiowych problemów (PISA, 2006, 2009).

To niedostosowanie klasycznych form edukacji do potrzeb edukacji dorosłych i alfabetyzacji, demokratyzacji społeczeństw, a także ewolucji ekonomicznej i technicznej powiększa się na skutek szybkich i głębokich zmian związanych z pojawieniem się nowych technologii i licznych innowacji naukowych. Wraz ze wzrostem znaczenia informacji w procesie produkcji dóbr i usług oraz z masowym wykorzystywaniem możliwości zmniejszenia kosztów wytwarzania edukacja klasyczna podlega zasadniczemu zakwestionowaniu. Kryzysy, jakie przechodzą narodowe systemy edukacji, świadczą o trudnościach pogodzenia tradycyjnej misji przypisanej szkole — budowania i utrwalania wiedzy oraz kształtowania umiejętności — z nowymi wymaganiami, którym musi ona stawić czoło, czyli: tworzenia struktur i rodzajów kształcenia dostosowanych do nowych wyzwań, a zwłaszcza nowych wymagań rynku pracy (por. Lewowicki, 1998, s. 13—23; *Edukacja — jest w niej ukryty skarb...* i inne raporty o stanie oświaty).

Celem tego tomu „Chowanny” jest wzięcie udziału w szerokiej dyskusji naukowej na temat edukacji dzieci, młodzieży i ludzi dorosłych w wymiarze teoretycznym i praktycznym oraz nowych kierunków rozwoju pedagogiki. Analiza obu wymiarów, szczególnie w obecnej niejednoznacznej i dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości edukacyjnej, społecznej i kulturowej, wydaje się ze wszech miar istotna i ważna. Analiza funkcjonowania dziecka w okresie przemian społecznych i wprowadzania reform edukacyjnych, specyfiki edukacji dzieci, młodzieży i ludzi dorosłych, a także starszych, poszukiwanie kontynuacji strategicznych celów edukacji na poszczególnych poziomach kształcenia, metody oraz formy nauczania i uczenia się z wykorzystaniem nowych technologii, kształtowanie u uczących się umiejętności funkcjonalnych, wymaganych przez zmieniający się dynamicznie rynek pracy, modernizowane kompetencje nauczyciela, nowe role nauczyciela i uczącego się, aspekty aksjologiczne edukacji i rola w niej sztuki, edukacja osób niepełnosprawnych, edukacja uniwersytecka oraz autoedukacja — te wszystkie zagadnienia będą szeroko omawiane w niniejszym tomie czasopisma. Wyeksponowany zo-

stanie także wątek mediów, mających zaspokajać wielorakie potrzeby jednostki, oraz podjęta dyskusja na temat edukacji medialnej i kultury medialnej jednostek, grup społecznych i grup zawodowych w społeczeństwie opartym na wiedzy. Dlatego w prezentowanym tomie „Chowanny” wprowadzono następujące działy mieszczące poszczególne prace: *Współczesne trendy w edukacji i pedagogice*, *Problemy społeczne a edukacja szkolna*, *Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna*, *Edukacja medialna i informatyczna*, *Edukacja integracyjna i rewalidacja*, *Edukacja uniwersytecka i autoedukacja* oraz *Edukacja ludzi starszych*.

W opinii autorów artykułów przedstawiane prace ukazują wybrane problemy współczesnej edukacji, w tym pedagogiki, jej konsekwencje społeczne i kulturowe, jednak nie są w stanie objąć wszystkich procesów i zjawisk zachodzących we współczesnej edukacji Polski i Słowacji. Intencją autorów jest scharakteryzowanie — w obszarach analiz teoretycznych i eksploracji empirycznych — najbardziej istotnych, ich zdaniem, tendencji obserwowanych w edukacji.

Bibliografia

- Brożek A., 2007: *Badanie PIRLS 2006 w Polsce (doniesienie badawcze)*. Referat wygłoszony na XIII Konferencji Diagnostyki Edukacyjnej „Uczenie się i egzamin w oczach uczniów”, Łomża (Polska), 5—7 października 2007 r. Tekst referatu w posiadaniu autora artykułu.
- Drucker P., 1994: *The Age of social transformation*. „The Atlantic Monthly”, November.
- Dunlap I.H., 1995: *The knowledge society*. Tryb dostępu: <http://www.wiu.edu/users/mfihd/research/drucker/acesay.html>. Data dostępu: 20.06.2005 r.
- Edukacja — jest w niej ukryty skarb*. Raport dla UNESCO Międzynarodowej Komisji do Spraw Edukacji dla XXI Wieku pod przewodnictwem Jacques’a Delorsa. Warszawa.
- Kwieciński Z., 2001: *Między patosem a dekadencją. Sto pytań o edukację w przejściu stuleci*. W: *Pedagogika u progu trzeciego tysiąclecia*. Red. A. Nalaskowski, K. Rubacha. Toruń.
- Lewowicki T., 1998: *Przemiany oświaty — lata 1996—97 — kolejny etap pozornych reform czy uzdrawiające przesilenie?* W: *O przemianach w edukacji*. Red. T. Lewowicki, A. Zając. Rzeszów.
- Mayor F., 2001: *Przyszłość świata*. Warszawa.
- Milerski Z., Śliwerski B., red., 2000: *Pedagogika*. Warszawa.
- PISA, 2006: *Initial report. Wyniki badania 2006 w Polsce*. OECD. Tryb dostępu: http://www.ifispan.waw.pl/pliki/raport_2006.pdf. Data dostępu: 5.11.2012 r.
- PISA, 2009: *Assessment framework — key competences in reading, mathematics and science*. OECD. Tryb dostępu: http://www.ifispan.waw.pl/pliki/raport_2009.pdf. Data dostępu: 5.11.2012 r.

Rindermann H., 2007: *The g-factor of international cognitive ability comparisons: The homogeneity of results in PISA, TIMMS, PIRLS and IQ tests across nations*. „European Journal of Personality”, vol. 21.

World Science Forum — Budapest. Knowledge and society, 2003. 8—10 November 2003. Informacje zamieszczone na stronie: http://www.sciforum.hu/index.php?image=update&content=up_knowledge_based_society. Data dostępu: 5.10.2006 r.

Stanisław Juszczyk

W roku 2012 nakładem

Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego

ukazały się następujące publikacje z dziedziny pedagogiki i psychologii:

Joanna Gruba

Ocena słuchu fonemowego u dzieci w wieku przedszkolnym

Anna Nowak

Zagrożenie wykluczeniem społecznym kobiet niepełnosprawnych

Ewa Szadzińska

Podstawy poznawcze procesu kształcenia

Grażyna Szafraniec

Malowanie palcami. Analiza diagnostyczna. Cz. 1. (książka + płyta CD)

Maria Anna Zając

Fenomenologiczne wątki w psychologii poznania. Badania Danuty Gierulanki nad przyswajaniem pojęć i rozumieniem tekstu

Nr indeksu 330566
PL ISSN 0137-706X
(wersja drukowana)
ISSN 2353-9682
(wersja elektroniczna)

Copyright © 2012 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

Redaktor
MAGDALENA STARZYK
KRYSTIAN WOJCIESZUK
Projektant okładki i szaty graficznej
BEATA MAZEPA-DOMAGAŁA
Redaktor techniczny
BARBARA ARENHÖVEL
Korektor
DANUTA STENCEL
Skład i łamanie
ALICJA ZAŁĘCKA

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Nakład: 230 + 50 egz. Ark. druk. 27,00.
Ark. wyd. 29,5. Papier offset. kl. III, 90 g

Cena 30 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

Zasady opracowania materiałów

1. Redakcja przyjmuje teksty, które dotąd nigdzie nie były publikowane.
2. Nadsyłane prace będą recenzowane, a następnie omawiane na posiedzeniach Redakcji, która podejmie decyzję w sprawie zakwalifikowania ich do druku. O decyzji Redakcji Autor zostanie poinformowany. W przypadku niezakwalifikowania artykułu do druku zostanie on zwrócony Autorowi. (Prace realizowane między innymi w ramach grantu powinny być opatrzone informacją o rodzaju, numerze i tytule problemu badawczego).
3. Objętość tekstu nie może przekraczać 16 stron formatu A4, łącznie z bibliografią, przypisami, tabelami, rysunkami. Wyjątek od tej zasady stanowią jedynie artykuły zamówione.
4. Materiały przekazane do Redakcji powinny zawierać:
 - komputerowy wydruk tekstu wraz z bibliografią (uporządkowaną alfabetycznie, w układzie nazwisko/data) oraz CD,
 - tabele, rysunki (wydruk oraz CD),
 - do każdego tekstu abstrakt oraz słowa kluczowe — w języku angielskim (względnie polskim),
 - przypisy: bibliograficzne (podane w tekście głównym, umieszczone w nawiasach w układzie nazwisko/data), rzeczowe (opatrzone cyfrą odpowiadającą numeracji ciągłej przypisów w tekście głównym, napisane na oddzielnej stronie),
 - informacje o Autorze (imię i nazwisko, tytuł, stopień naukowy i zawodowy, specjalność, stanowisko i miejsce pracy, aktualnie pełnione funkcje w stowarzyszeniach i towarzystwach krajowych i zagranicznych, adres do korespondencji, adres domowy, numer telefonu).

Warunki prenumeraty

Warunkiem regularnego otrzymywania „Chowanny” jest złożenie zamówienia na prenumeratę roczną. Cena każdego z tomów wyniesie 36 zł (+ VAT)

Zamówienia prosimy wysyłać pod adresem:

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO
UL. BANKOWA 12B, 40-007 KATOWICE
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl
tel. (32) 359-15-70

Bieżące numery można nabywać bezpośrednio w księgarni Wydawnictwa ul. Bankowa 12 (budynek rektoratu) lub zamawiać korespondencyjnie.

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the:

Foreign Trade Enterprise
ARS POLONA
Centrala Handlu Zagranicznego ARS POLONA S.A.
ul. Obrońców 25, 03-933 Warszawa

Księgarnia Wysyłkowa „LEXICON”
Maciej Woliński
ul. Dereniowa 2/96, 02-776 Warszawa
e-mail: lexicon@lexicon.net.pl

KOLPORTER S.A.
ul. Zagnańska 61, 25-528 Kielce

CHOWANNA 2012, TOM 2 (39) · PROBLEMY EDUKACJI W SPOŁECZEŃSTWIE WIEDZY

Cena 30 zł (+ VAT)